

حرکت

شماره ۲۳ - ص ص : ۱۶۹ - ۱۵۲

تاریخ دریافت : ۸۳/۰۵/۲۵

تاریخ تصویب : ۸۳/۱۲/۱۵

توصیف امکانات فوق برنامه ورزشی دانشگاه‌های علوم پزشکی از دیدگاه مدیران تربیت بدنی

پریوش شکرچی زاده^۱ - دکتر جهانگیر کریمیان
اعضای هیأت علمی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان

چکیده

هدف از این پژوهش، توصیف امکانات فوق برنامه ورزشی دانشگاه‌های علوم پزشکی از دیدگاه مدیران تربیت بدنی است. کلیه ادارات تربیت بدنی و فوق برنامه ورزشی دانشگاه‌های علوم پزشکی در تحقیق شرکت داشتند. ابزار اندازه‌گیری این پژوهش پرسشنامه‌ای مشتمل بر ۱۵ سؤال ترکیبی از نوع باز و بسته برای پاسخگویی برای مدیران تربیت بدنی و فوق برنامه دانشگاه‌ها ارسال شد. برای روایی محتوایی پرسشنامه‌ها از اظهار نظر ۲۵ استاد خبره در فوق برنامه‌های ورزشی دانشگاه‌ها استفاده شد. برای تجزیه و تحلیل اطلاعات از آمار توصیفی به منظور میانگین انحراف استاندارد، فراوانی، درصد سرانه و رسم جداول و نمودار استفاده شد. زمانی می‌توانیم بستر مناسب برای نیل به اهداف فوق برنامه ورزشی (ارتقای سطح سلامتی، کسب مهارت‌ها، افزایش روابط اجتماعی، استفاده بهینه از اوقات فراغت و تفریحات سالم) داشته باشیم که زیرساخت‌های ورزش دانشجویی را ترمیم کرده باشیم. به نظر می‌رسد احداث اماکن و تأسیسات ورزشی دانشجویی مورد نیاز در هر دانشگاه برای نیل به اهداف فوق برنامه ورزشی ضرورت دارد.

واژه‌های کلیدی

فوق برنامه ورزشی، اماکن و تأسیسات ورزشی، اوقات فراغت و تفریحات سالم.

مقدمه

امروزه ورزش و فوق برنامه‌های آن به منظور گذراندن ساعات فراغت و ایجاد لحظات شاد و احساس آرامش و آسودگی بیشتر مطرح است. به علاوه به عنوان راه‌حل بسیاری از مشکلات جسمی و روحی افراد جامعه در نظر گرفته می‌شود. تمرین‌های صحیح و منظم ورزشی به عنوان بخش مهمی از وظایف روزانه هر فرد می‌تواند در سلامت و بهداشت جامعه و انجام وظایف و مسئولیت‌های اجتماعی که نیازمند بدنی نیرومند و قوی است، تاثیرگذار باشد و کسانی موفق‌ترند که از آمادگی جسمانی بهتری برخوردار باشند. این رسالت وقتی به حیطة مقدس دانشگاه می‌رسد، به دلیل نقش و منزلت این کانون سازنده، اهمیتی مضاعف پیدا می‌کند. مخاطبان اصلی دانشگاه‌ها را دانشجویان به عنوان اصلی‌ترین سرمایه ملی و منبع جوشان رشد و توسعه اجتماعی و اقتصادی تشکیل می‌دهند. جوانانی که باید نیازهای جسمی و روحی آنان را شناخت و راه‌های رشد و شکوفایی استعدادهای آنان را هموار ساخت. به راستی استعدادهای سرشار و توان جوشان این بخش از جامعه قابل‌بیشترین توجه و سرمایه‌گذاری است تا در مسیر تعالی، تعهد، دانش، پیش، سازندگی و آفرینندگی به کار افتند.

برای نیل به مقاصد مذکور، گسترش فعالیت‌ها و ارتقای ارزش‌های ورزشی در عرصه دانشگاه‌ها، راهی نزدیک و کمکی موثر است. نگاهی به ساختار دانشگاه‌های بزرگ و معتبر در سطح جهان نشان می‌دهد که وجود تاسیسات و اماکن ورزشی، برنامه‌ریزی و ضمانت اجرایی آن از اهمیت زیادی برخوردار است. اگر مسئولان در دانشگاه‌ها به اهمیت ورزش و فعالیت بدنی دانشجویان یا به عبارتی فوق برنامه ورزشی آنها واقف باشند، در آن صورت است که در توسعه برنامه‌های تربیت بدنی و تاسیسات و اماکن ورزشی برنامه‌ریزی و تلاش خواهند کرد. توزیع نامناسب تاسیسات ورزشی در دانشگاه‌های علوم پزشکی و تفاوت میزان توجه مسئولان دانشگاه‌ها در اجرای فوق برنامه ورزشی وضعیت مختلفی را به وجود آورده است. بدیهی است که برنامه‌ریزی راهبردی سیاست‌های اجرایی و برنامه‌ریزی عملیاتی لازم، برای فوق برنامه‌های ورزشی دانشگاه‌های علوم پزشکی و شناسایی عوامل مؤثر در آن مورد نیاز است.

یکی از تحقیقاتی که به طور مشخص به وضعیت فوق برنامه‌های ورزشی دانشگاه‌ها پرداخته

و تاسیسات و اماکن ورزشی را مورد بررسی قرار داده است، تحقیقات تندنویس است که اعلام می دارد توزیع امکانات و تاسیسات ورزشی در دانشگاه ها یکسان نیست و عدم وجود برخی از تاسیسات ورزشی در دانشگاه ها عامل عدم پرداختن دانشجویان به ورزش است.

پورکیانی (۱۳۷۸) در بررسی وضعیت فضاهای ورزشی دانشگاه های سراسر کشور اعلام کرده که سرانه فضاهای ورزشی برای دانشجویان دختر $0/8$ متر مربع و برای دانشجویان پسر $3/3$ متر مربع است. بهترین زمان شروع و پایان طرح های ورزشی در دست اجرا مربوط به سالن های ورزشی، زمین های فوتبال و پیست های دو و میدانی با حداکثر ۳ سال بوده است (۳). اسدی دستجردی (۱۳۸۰) اعلام کرده که نوع برنامه ریزی و سرمایه گذاری برای اجرای فعالیت های ورزشی، باید دستخوش تغییرات نسبتاً زیادی شده و متناسب با اولویت های مورد نیاز دانشجویان طراحی شود. متأسفانه وضعیت موجود و مطلوب امکانات و فضاهای ورزشی دانشگاه ها چندان بر هم منطبق نیستند (۱).

صفایا (۱۳۷۹) اعلام کرده کمبود اماکن ورزشی مهم ترین علت عدم ورزش کردن دانشجویان بوده است. این در حالی است که ۶۸ درصد دانشجویان اعلام کرده اند که ورزش تاثیر مثبتی بر روی فعالیت های درسی دارد (۹).

زارعی (۱۳۸۰) ابراز می دارد مهم ترین عامل جذب دانشجویان به فعالیت های فوق برنامه ورزشی، وجود اماکن و تاسیسات ورزشی مناسب با $63/1$ درصد اولین علت عدم موفقیت برنامه ریزی ورزشی دانشگاه بوده است (۶).

صانعی (۱۳۷۳) بیان می کند مشکلات اقتصادی مهم ترین عامل در عدم گذران اوقات فراغت مطلوب از طریق ورزش است و کمبود امکانات را دومین عامل غیراصولی و غیرصحیح اوقات فراغت ذکر می کند. کمبود استخر شنا و سونا از موارد مهم است و علاوه بر آن به کمبود وسایل مختلف ورزشی اشاره می کند (۷).

تندنویس (۱۳۷۸) از دیدگاه مسئولان تربیت بدنی دانشگاه های کشور عنوان می کند که عامل بازدارنده در فعالیت های فوق برنامه ورزشی $83/8$ درصد مربوط به کمبود امکانات و تاسیسات ورزشی است.

دارابی (۱۳۷۶) اذعان می دارد میزان فضای ورزشی سرپوشیده و وسعت فضای ورزشی با

کیفیت و کمیت ورزشی دانشگاه رابطه مستقیم دارد (۵).

امیرتاش (۱۳۸۰) بیان می‌کند بیشتر ورزشکاران و برگزارکنندگان، اشکالات مهم در توسعه ورزش دانشگاهی را کمبود اماکن و تاسیسات ورزشی، ناکافی بودن حمایت مسئولان و بودجه و کمبود مربی می‌دانند (۲).

رزینک (۱۹۹۲) اعلام می‌دارد در ۷۵ درصد از کالج‌ها امکانات و تاسیسات لازم فوق برنامه وجود ندارد. علت عدم وجود برنامه‌های فوق برنامه ورزشی در ۴۳ کالج، کمبود امکانات و تاسیسات است (۱۱).

استراند (۱۹۹۰) در مقایسه‌ای بین فضاهای ورزشی در ۱۰ دانشگاه بزرگ آمریکا اذعان می‌دارد که در سال ۱۹۶۷ به هر دانشجو فضایی کمتر از $1/3$ متر مربع اختصاص می‌یافت و در سال ۱۹۹۰ این فضا برابر $1/3$ متر مربع شده است (۱۲).

روش تحقیق

این تحقیق از نوع توصیفی بوده و به صورت میدانی انجام شده و برای جمع‌آوری اطلاعات لازم از پرسشنامه استفاده شده است. برای تعیین روایی، محتوایی پرسشنامه از مطالعه و اظهار نظر ۲۵ استاد دانشگاه‌های کشور استفاده شد و نظرهای اصلاحی لحاظ شد. جامعه آماری تحقیق را ادارات تربیت بدنی و فوق برنامه ورزشی ۴۰ دانشگاه زیرپوشش وزارت بهداشت درمانی آموزش پزشکی تشکیل می‌دادند. با هماهنگی با مدیرکل تربیت بدنی وزارت بهداشت، کلیه پرسشنامه‌های ارسالی به دانشگاه‌های علوم پزشکی دریافت شد. برای تجزیه و تحلیل اطلاعات از آمار توصیفی به منظور میانگین، انحراف استاندارد، فراوانی، درصد، سرانه و رسم نمودار استفاده شد.

نتایج و یافته‌های تحقیق

نظر به اینکه اماکن و تاسیسات ورزشی از ابزارهای مهم در هرچه بهتر برگزار شدن فعالیت‌های فوق برنامه ورزشی در دانشگاه‌هاست یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد:

جدول ۱- توزیع اماکن و تاسیسات ورزشی در مالکیت دانشگاه های مورد مطالعه

مکان	تعداد	فراوانی	درصد
استادیوم ورزشی	۱۰	۶/۱	
سالن سرپوشیده چندمنظوره	۳۹	۲۴	
سالن اختصاصی	۱۹	۲۴	
استخر سرپوشیده	۶	۳/۷	
استخر روباز	۶	۳/۷	
زمین چمن فوتبال	۱۲	۷/۳	
زمین خاکی	۶	۳/۷	
زمین روباز چندمنظوره	۳۲	۱۹/۶	
زمین تنیس	۸	۵	
پیست دوچرخه سواری	-	-	
سالن تیراندازی	۵	۳/۶۰	
جمع	۱۶۳	-	

اطلاعات جدول ۱ نشان می دهد بیشترین درصد تعداد اماکن و تاسیسات ورزشی دانشگاه ها، سالن سرپوشیده و سالن اختصاصی هر کدام با ۲۴ درصد و پس از آن زمین روباز چندمنظوره با ۱۹/۶ درصد و کمترین درصد اماکن و تاسیسات ورزشی مربوط به پیست دوچرخه سواری با صفر درصد و استخر سرپوشیده، استخر روباز، زمین خاکی فوتبال هر کدام با ۳/۷ درصد است.

جدول ۲- توزیع تعداد اماکن و تاسیسات ورزشی دانشگاه‌ها به تفکیک سرپوشیده و روباز

مکان	فراوانی	درصد
اماکن و تاسیسات سرپوشیده	۵۷	۴۷/۸
زمین‌های روباز چندمنظوره	۶۲	۵۲/۱
جمع	۱۱۹	۱۰۰

براساس نتایج جدول ۲، ۴۷/۸ درصد اماکن و تاسیسات ورزشی، سرپوشیده و ۵۲/۱ درصد روباز بوده است.

جدول ۳- توزیع مساحت و سرانه اماکن و تاسیسات سرپوشیده و روباز دانشگاه‌های مورد مطالعه

مکان	مساحت	سرانه
اماکن و تاسیسات سرپوشیده	۵۷۸۳۷	۰/۵
زمین‌های روباز چندمنظوره	۲۴۱۲۴۲	۲/۳
جمع	۲۹۹۰۷۹	۲/۸

براساس یافته‌های جدول ۳، سرانه اماکن و تاسیسات سرپوشیده در کل دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور برای هر دانشجو ۰/۵ متر مربع و سرانه زمین‌های روباز چندمنظوره ۲/۳ متر مربع بوده است. دامنه سرانه مساحت اماکن و تاسیسات سرپوشیده و روباز در دانشگاه‌های مختلف بین ۰/۲۸ تا ۲۱/۴۳ مترمربع در نوسان بوده است. سرانه کل اماکن و تاسیسات سرپوشیده و روباز برای هر دانشجو ۲/۸ مترمربع بوده است. مقایسه سرانه اماکن و تاسیسات سرپوشیده برحسب دانشگاه‌های مورد مطالعه نشان داد بیشترین سرانه اماکن و تاسیسات سرپوشیده مربوط به دانشگاه علوم پزشکی قزوین با ۰/۳۲ مترمربع بوده است. زمین‌های روباز چندمنظوره بیشترین سرانه مربوط به دانشگاه علوم پزشکی گلستان با ۲۰/۰۱ مترمربع و کمترین سرانه مربوط به دانشگاه علوم پزشکی فسا با ۱/۰۸ مترمربع بوده است.

جدول ۴- توزیع تعداد پروژه های در دست احداث در دانشگاه های مورد مطالعه طی سال های ۱۳۸۲-۱۳۷۰

پروژه های در دست احداث	فراوانی	درصد
سالن سرپوشیده چندمنظوره	۱۶	۴۴/۴۴
زمین چمن فوتبال	۹	۲۵
استخر سرپوشیده	۵	۱۳/۹
زمین روباز چندمنظوره	۱	۲/۷
پیست دو و میدانی	۱	۲/۷
سالن بدنسازی	۱	۲/۸
سرای ورزشکاران	۱	۲/۸
باشگاه سوارکاری	۱	۲/۸
جمع	۳۶	-

یافته های جدول ۴ نشان می دهد بیشترین درصد ^۱ در دست احداث مربوط به سالن های ورزشی چند منظوره با ۴۴/۴۴ درصد و زمین چمن فوتبال با ۲۵ درصد و کمترین پروژه های در دست احداث مربوط به سایرین بوده است؛ منظور از سایرین زمین چند منظوره روباز، پیست دو و میدانی، سالن بدنسازی، سرای ورزشکاران، و باشگاه سوارکاری است.

جدول ۵- توزیع میزان ارزیابی اماکن و تاسیسات فوق برنامه ورزشی از دیدگاه مدیران

تربیت بدنی دانشگاه‌ها

درصد	فراوانی	ارزیابی اماکن و تاسیسات
۲۸/۲	۱۱	ضعیف
۴۸/۷	۱۹	متوسط
۱۵/۴	۶	خوب
-	-	خیلی خوب
۷/۷	۳	بی جواب
۱۰۰	۳۹	جمع

یافته‌های جدول ۵ نشان می‌دهد ۲۸/۲ درصد مدیران، اماکن و تاسیسات فوق برنامه ورزشی را ضعیف و ۴۸/۷ درصد متوسط و ۱۵/۴ درصد خوب ارزیابی کرده‌اند.

جدول ۶- توزیع میزان تناسب تعداد دانشجویان با اماکن و تاسیسات ورزشی دانشگاه‌ها

درصد	فراوانی	تناسب تعداد دانشجویان با اماکن و تاسیسات ورزشی
۴۳/۶	۱۷	بلی
۱۰/۲۵	۴	خیر
۴۶/۲	۱۸	تاحدودی
۱۰۰	۳۹	جمع

جدول ۶ نشان می‌دهد که ۴۳/۶ درصد اماکن و تاسیسات ورزشی دانشگاه‌ها متناسب با تعداد دانشجویان، ۴۶/۲ درصد تاحدودی است. در ۱۰/۲۵ درصد دانشگاه‌ها نیز اماکن و تاسیسات ورزشی متناسب با تعداد دانشجویان نیست.

بحث و نتیجه‌گیری

از جمله امکاناتی که معمولاً در دانشگاه‌های بزرگ دنیا وجود دارد، سالن‌های ورزشی است که متناسب با رشته‌های مختلف اندازه‌گیری آنها متفاوت است. سالن‌های بزرگ برای اجرای مسابقات و تمرینات رشته‌های بسکتبال، هندبال، فوتبال استفاده می‌شود و مسابقات و تمرینات رشته‌های ورزشی مانند وزنه‌برداری، بدنسازی، کشتی، تنیس، کاراته، جودو و بدمیتون در سالن‌های کوچک‌تر انجام می‌گیرد. استادیوم ورزشی که تمرینات و مسابقات دو و میدانی و فوتبال در آن انجام می‌شود و زمین‌های روباز چندمنظوره، از جمله دیگر امکانات ورزشی دانشگاه‌ها هستند. کیفیت و کمیت فضاهای ورزشی که احداث می‌شود، معیار و مقیاس ارزیابی برای نسل‌های آینده خواهد بود. بدون شک غفلت و اشتباهات در برنامه‌ریزی و طراحی و ساخت اماکن و تاسیسات سبب به هدر رفتن بودجه می‌شود و عمدتاً تأثیر عملکرد آینده بویژه برنامه‌های ورزشی و تفریحات سالم خواهد داشت.

یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد بیشترین درصد تعداد اماکن و تاسیسات ورزشی دانشگاه‌ها سالن سرپوشیده چندمنظوره و سالن اختصاصی هرکدام با ۲۴ درصد، اماکن و تاسیسات ورزشی مربوط به سالن تیراندازی با ۳/۶ استخر سرپوشیده و استخر روباز با ۳/۷ درصد بوده است.

پورکیانی (۱۳۷۸) اذعان می‌دارد که از جمع ۵۵۹ فضای ورزشی، ۳۲ درصد سرپوشیده و ۶۸ درصد روبازند. صفانیا (۱۳۷۹) اعلام می‌دارد در دانشگاه‌های آزاد استادیوم ورزشی و استخر سرپوشیده یا روباز احداث نشده است. به نظر زارعی (۱۳۸۰) در دانشگاه‌های علوم پزشکی ۶۰ درصد دانشگاه‌ها دارای سالن سرپوشیده چندمنظوره و ۱۳ درصد دانشگاه‌ها دارای استخر سرپوشیده و فقط ۱۰ درصد دارای استخر روبازند. نظر به اینکه اماکن و تاسیسات ورزشی یکی از ابزارهای مهم در هر چه بهتر برگزار شدن فعالیت‌های فوق برنامه ورزشی در دانشگاه‌هاست، به نظر می‌رسد این اماکن در دانشکده‌ها و دانشگاه‌ها باید به نحوی طراحی و احداث شوند یا توسعه یابند که همه بتوانند استفاده کنند. چنین تفکری هم در برنامه‌ریزی و هم در استفاده از اماکن ورزشی ضروری به نظر می‌رسد. همچنین افزایش دانشجویان در دانشگاه‌ها پیامدهای خاص خود را دارد. نیاز دانشجویان به سلامت جسم و روان، افزایش روابط اجتماعی

و پر کردن اوقات فراغت و تفریحات سالم از این موارد است. برای ارائه خدمات ارزنده به این قشر جوان، وجود تاسیسات و اماکن ورزشی با برنامه ریزی هدفمند (ارتقای سطح سلامتی، کسب مهارت‌ها و افزایش روابط اجتماعی و استفاده بهینه از اوقات فراغت و تفریحات سالم) ضرورت دارد.

یافته‌های پژوهش نشان داد که سرانه اماکن و تاسیسات سرپوشیده برای هر دانشجو ۰/۵ متر مربع و سرانه زمین‌های روباز چندمنظوره ۲/۳ مترمربع بوده است. براساس مطالعات و تحقیقات انجام شده توسط اداره کل طرح‌های عمرانی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، میانگین سرانه فضای ورزشی برای هر دانشجو ۷ مترمربع (۲/۵ مترمربع فضای سرپوشیده و ۴/۵ مترمربع فضای روباز) در نظر گرفته شده است.

پورکیانی ابراز می‌دارد فضاهای ورزشی برای دانشجویان دختر ۰/۸ مترمربع و برای دانشجویان ۳/۲ متر مربع بوده است. استراند اذعان می‌دارد که در سال ۱۹۶۷ به هر دانشجو فضایی کمتر از ۱/۳ مترمربع اختصاص یافت که در سال ۱۹۹۰ این فضا برابر ۱/۰۳ متر مربع بوده است.

به نظر می‌رسد دانشجویان دانشگاه‌های علوم پزشکی فاقد فضاهای ورزشی مناسب‌اند. این مسئله افت کمی و کیفی فعالیت‌های فوق برنامه ورزشی و همچنین بروز مشکلات بهداشتی و تندرستی به دلیل تراکم بیش از حد دانشجویان شده است. در واقع می‌توان گفت کمبود سرانه اماکن و تاسیسات ورزشی، عدم برنامه ریزی برای استقبال دانشجویان بویژه دانشجویان دختر، فعالیت‌های فوق برنامه ورزشی را بسیار کمرنگ کرده است. احداث اماکن ورزشی ویژه دختران در حاشیه خوابگاه‌های دانشجویی و اولویت اختصاص اماکن ورزشی به فعالیت‌های فوق برنامه ورزشی (آموزشی، تفریحی و فراغتی) در دانشگاه‌ها ضروری است.

در همین تحقیق بیشترین درصد پروژه‌های در دست احداث مربوط به سالن‌های ورزشی چندمنظوره با ۴۴/۴۴ درصد و کمترین پروژه مربوط به زمین‌های روباز چندمنظوره با ۲/۷ درصد بوده است. در بررسی به عمل آمده نشان داده شد که مساحت اماکن و تاسیسات ورزشی در فعالیت‌های تفریحی، فراغتی و جذب دانشجویان برای غنی سازی اوقات فراغت افزایش می‌یابد. به نظر می‌رسد توسعه مساحت اماکن و تاسیسات ورزشی در دانشگاه‌ها با ایجاد

فضاهای ورزشی زودبازده و کم هزینه در دانشگاه‌ها می‌تواند نیل به اهداف فوق برنامه ورزشی را تسهیل کند.

اینکه اماکن و تاسیسات ورزشی از اهمیت بسزایی برخوردار است و کمبود آن اجرای فعالیت‌های فوق برنامه را با مشکلات جدی روبه‌رو می‌سازد، بدین علت از مدیران تربیت بدنی اماکن و تاسیسات ورزشی با دانشجویان هر دانشگاه و ارزیابی اماکن و تاسیسات سؤال شد. ۴۳/۶ درصد مدیران تربیت بدنی اماکن ورزشی را متناسب با تعداد دانشجویان، ۴۶/۲ درصد تا حدودی و ۱۰/۲۵ درصد متناسب نمی‌دانند. همچنین ۲۸/۲ درصد مدیران اماکن ورزشی را ضعیف، ۴۸/۷ درصد متوسط و ۱۵/۴ درصد خوب ارزیابی کرده بودند.

تندنویس (۱۳۷۵) اعلام می‌دارد که توزیع امکانات و تاسیسات ورزشی در دانشگاه‌ها یکسان نیست. عدم وجود برخی تاسیسات ورزشی در دانشگاه‌ها عامل عدم پرداختن دانشجویان به ورزش است.

صباغ لنگرودی (۱۳۷۷) اظهار می‌دارد ۶۸ درصد دانشجویان دانشگاه اصفهان معتقد بودند که ورزش تاثیر مثبتی روی فعالیت‌های درسی دارد، در حالی که کمبود اماکن و تاسیسات ورزشی مهم‌ترین عامل پرداختن به ورزش است.

زارعی (۱۳۸۰) می‌گوید مهم‌ترین عامل در جذب دانشجویان دانشگاه‌های علوم پزشکی، وجود اماکن و تاسیسات ورزشی است.

ورتینسکی (۱۹۹۲) اعلام می‌کند داشتن حقوق و امتیازات مساوی دختران و پسران از فضاهای ورزشی لازم است.

اسدی دستجردی (۱۳۸۰) اعلام می‌دارد ۸۳ درصد دانشجویان اماکن و تاسیسات ورزشی دانشگاه‌ها را کافی نمی‌دانند، همچنین وضعیت موجود مطلوب امکانات و فضاهای ورزشی در دانشگاه‌ها چندان بر هم منطبق نیست.

امیرتاش (۱۳۸۰) اظهار می‌دارد بیشتر ورزشکاران و برگزارکنندگان اشکالات مهم در توسعه ورزش دانشگاهی را کمبود امکانات و ناکافی بودن حمایت مسئولان دانسته‌اند. به طور کلی می‌توان اذعان کرد که مطالعات دیگران بیانگر ناکافی بودن امکانات ورزشی در دانشگاه‌هاست. در واقع ۳۰ درصد دانشگاه‌ها اماکن و تاسیسات ورزشی را ضعیف و غیرقابل

استاندارد اعلام کرده‌اند. با توجه به یافته‌های تحقیق حاضر پیشنهاد می‌شود نظر به اینکه دانشجویان دانشگاه‌های وزارت بهداشت و درمان و آموزش پزشکی فاقد سرانه فضاها و ورزشی مناسب‌اند (۵/۰ مترمربع سرپوشیده، ۲/۳ مترمربع و روباز)، احداث اماکن و تاسیسات ورزشی برای دانشگاه‌های علوم پزشکی بویژه دختران دانشجو در اولویت قرار گیرد. دانشگاه‌های علوم پزشکی ایجاد فضاها و ورزشی زودبازده و کم هزینه، همچنین شناسایی اماکن مناسب دانشگاه‌ها به منظور تغییر کاربری و تبدیل به اماکن ورزشی با رعایت استانداردهای موجود بویژه برای دختران دانشجو را در اولویت قرار دهند.

به نظر می‌رسد ایجاد بانک اطلاعاتی اماکن و تاسیسات ورزشی در دانشگاه‌ها نسبت به دانشجو (سرانه) در اداره کل تربیت بدنی وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی ضرورت دارد. همچنین توسعه فعالیت‌های ورزشی دانشجویی و گسترش همه‌جانبه و متوازی در تمامی سطوح بویژه در دانشگاه‌های محروم ضروری است.

منابع و مأخذ

- ۱- اسدی دستجردی، حسن. "نیازسنجی و نظرسنجی از دانشجویان در خصوص فعالیت‌های تربیت بدنی و ورزش دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی کشور"، طرح تحقیقات پژوهشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی، ۱۳۸۰.
- ۲- امیرتاش، علی محمد. "توصیف و ارزشیابی پنجمین المپیاد ورزشی دانشجویان دانشگاه‌های کشور"، طرح تحقیقاتی پژوهشکده تربیت بدنی و ورزشی، ۱۳۸۰.
- ۳- پورکیانی، محمد. "بررسی وضعیت موجود فضاها و ورزشی دانشگاه‌های سراسر کشور و میزان بهره‌گیری از آنها"، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تهران، ۱۳۷۸.
- ۴- تندنویس، فریدون. "نحوه گذارن اوقات فراغت دانشجویان دانشگاه‌های کشور با تاکید بر فعالیت‌های ورزشی"، پایان نامه دکترای دانشگاه تهران، ۱۳۷۵.
- ۵- دارابی، حجت .... "بررسی برخی عوامل موثر بر ارتقای کمی و کیفی فوق برنامه‌های ورزشی در دانشگاه‌های آموزش عالی مستقر در تهران"، پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه تهران، ۱۳۷۶.

۶- زارعی، علی. "نحوه گذران اوقات فراغت دانشجویان دانشگاه های علوم پزشکی کشور با تأکید بر فعالیتهای ورزشی و مقایسه آن با سایر دانشگاه های علوم پزشکی"، پایان نامه دکترا واحد علوم تحقیقات دانشگاه آزاد اسلامی، ۱۳۸۰.

۷- صانعی، سعید. "بررسی چگونگی گذران اوقات فراغت دانشجویان دانشگاه تربیت معلم تهران با تأکید بر فعالیتهای ورزشی"، پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه تربیت معلم تهران، ۱۳۷۳.

۸- صباغ لنگرودی، مهدی. "چگونگی گذران اوقات فراغت دانشجویان پسر دانشگاه اصفهان با تأکید بر فعالیتهای ورزشی"، پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه اصفهان، ۱۳۷۷.

۹- صفانیا، علی محمد. "چگونگی گذران اوقات فراغت دانشجویان دانشگاه های آزاد اسلامی با تأکید بر فعالیتهای ورزشی"، پایان نامه دکترا واحد علوم و تحقیقات دانشگاه آزاد اسلامی، ۱۳۷۹.

۱۰- مهدی پور، عبدالرحمان. "بررسی جایگاه ورزش در گذران اوقات فراغت دانشجویان در دانشگاه های تهران"، پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه تربیت مدرس، ۱۳۷۲.

11- Reznik, John. W, "Junior college Intramural recreation programs: asurvey and analysis, Doctorl dissertation", university of Illinois, champaing - 1972.

12- Strand, Bradford. "A space analysis of physical education". Activity and ancillary areas in big ten universitys (1990).

13- Packianathan chelladuvai, Ph.D, "Human resource management in sport and recreation", Human Kinetics . www.human kinetics.com, 2000.

14- Timothy e. flannery, michael. "Swank personnel management", Human Kinetics Publishers, Inc.2000.